

Bản tin

NHẬT SẠN

GIỚI

Thuộc Dự án Giới & Truyền thông do CSAGA & Oxfam thực hiện

SỐ 33

THÁNG
10/ 2012

NƯỚC MẮT DẪN ÔNG

Lời mở đầu

“... Ba xin lỗi, Ethan, ba không biết rằng con vẫn còn thức.”

Tôi không hiểu tại sao mình nói điều đó nhưng rất nhiều người xin lỗi khi họ khóc và tôi cũng không phải ngoại lệ. Tôi điềm tĩnh lại:

“Ba không muốn khóc, ba xin lỗi. Chỉ là tối nay ba hơi buồn thôi. Không sao đâu ba, khóc không có gì là xấu cả - Ethan thở thở...”

Thưa các nhà báo và các bạn đồng nghiệp!

Đoạn hội thoại trên được trích từ một câu chuyện cảm động trên chuyên trang **Hạt Giống Tâm Hồn** của báo **Thế Giới Phụ Nữ**.

Nếu để ý bạn sẽ thấy trong nhiều trường hợp, khi một bé trai vấp ngã và òa khóc, ngay lập tức người lớn sẽ dỗ dành bằng một câu quen thuộc *“con trai ai lại khóc!”*. Từ đây cậu bé trai bắt đầu được định hình về hình mẫu người đàn ông lý tưởng rằng dù cuộc sống này có khó khăn tới đâu, là con trai cũng không được phép rơi lệ. Nhưng người lớn có khi nào nghĩ, dù là trai hay gái thì những đứa trẻ đó đều là con người, đều có những vui, buồn, hạnh phúc và những rung cảm, thổn thức trước cuộc sống. Liệu có công bằng không khi chỉ con gái hay phụ nữ mới được quyền thể hiện cảm xúc?

Ra mắt bạn đọc ở số này, nhóm làm bản tin xin mang tới các bạn một chủ đề không lạ nhưng rất đáng bàn **Nước mắt đàn ông**, để cùng thấy những định kiến giới về hình mẫu một người đàn ông lý tưởng vẫn đang tồn tại trên sản phẩm truyền thông và góp phần tạo ra những giới hạn cho cả hai giới.

Câu chuyện mang tựa đề **Chớ ngăn dòng nước mắt** cũng là bài viết tiêu biểu trong bản tin này như một cách để các bạn nhà báo và đồng nghiệp thấy rằng những bài viết như vậy sẽ mang lại ý nghĩa khích lệ lớn và giúp thay đổi cách nhìn của cộng đồng đối với hình mẫu một người đàn ông. Chúc bạn đọc sẽ tìm thấy nhiều điều thú vị ở bản tin số 33 này.

Trân trọng giới thiệu
Nhóm cán bộ CSAGA và Oxfam

CHỜ NGẪN

DÒNG NƯỚC MẮT

Một mình dưới ánh đèn lò mờ của phòng ăn, tôi ngồi đó, những giọt nước mắt lạnh lẽ rơi...

Cuối cùng, tôi cũng đã đưa được bọn trẻ vào giường ngủ. Trong hoàn cảnh “gà trống nuôi con”, tôi vừa phải làm cha, vừa phải làm mẹ của 2 đứa trẻ. Hằng ngày, tôi phải vừa tắm cho chúng, vừa chịu đựng những tiếng la hét inh ỏi, những cú đập tay làm tóe nước khắp cả phòng tắm. Đó là chưa kể phải ngồi cả tiếng đồng hồ dỗ cho 2 đứa ăn, rồi chạy theo chúng từng bước khắp căn nhà để thu dọn những món đồ mà chúng vứt lung tung. Đến khi lên giường rồi, chúng cũng chỉ chịu nằm yên sau khi tôi xoa lưng gần 5 phút mỗi đứa.

Nhưng một ngày của bọn trẻ sẽ chưa thể kết thúc nếu tôi không lấy cây ghi-ta và bắt đầu giai điệu của những bài dân ca quen thuộc, cuối cùng là bài *Ngựa con xinh đẹp* mà cả 2 đứa đều rất thích. Tôi hát đi hát lại bài này, dần dần giảm tiết tấu và âm lượng cho đến khi bọn trẻ dần chìm vào giấc ngủ.

Vợ tôi qua đời cách đây đã 6 tháng, nhưng quả thật, tôi

vẫn không thể nào quen được cuộc sống thiếu cô ấy. Điều duy nhất giữ cho tôi tỉnh táo và cố gắng sống tốt chính là 2 đứa con. Tôi đã cố hết sức mình để mang lại cho chúng một cuộc sống gia đình bình thường như trước. Tôi cố giữ nét mặt tươi cười, cố giữ cho sinh hoạt của chúng không thay đổi gì nhiều so với những gì chúng đã quen. Cho đến hôm nay, có thể nói tôi đã làm điều đó rất tốt. Cuộc sống gia đình vẫn diễn ra bình thường, chỉ có khác biệt duy nhất

nhưng cũng quan trọng nhất, đó là mẹ của bọn trẻ đã vĩnh viễn ra đi.

Hôm nay, cũng như mọi ngày, tôi đã làm xong mọi công việc phải làm. Một ngày thiếu vắng cô ấy lại sắp trôi qua.

Đợi bọn trẻ ngủ sâu, tôi mới nhẹ nhàng đứng dậy, cố gắng không gây tiếng động. Nếu chúng thức giấc, tôi sẽ phải hát thêm và kể thêm nhiều câu chuyện khác nữa. Nhón chân ra khỏi phòng, tôi khép

cửa và đi xuống cầu thang...

Buong mình xuống chiếc ghế tại bàn ăn, tôi chợt nhận ra từ lúc đi làm về đến giờ, tôi mới có thời gian để ngồi. Vừa về đến nhà, tôi đã phải vội vã nấu cơm và dỗ cho 2 đứa ăn. Tôi rửa chén trong khi mắt vẫn không rời khỏi chúng. Tôi giúp đứa lớn giải bài tập lớp 2, khen bức vẽ của đứa nhỏ làm và trầm trồ ngạc nhiên

trước khối xếp hình Lego của nó. Dọn dẹp, tắm rửa, kể chuyện, xoa lưng, hát ru... tất cả đã xong. Giờ đây tôi mới có một phút nghỉ ngơi ngắn ngủi cho mình. Sự tĩnh lặng giúp tôi thanh thản, có vẻ như vậy.

Nhưng rồi cảm giác mệt mỏi, gánh nặng trách nhiệm, nỗi lo về những hoá đơn... lại ập đến. Chỉ mấy tháng trước

đây, tôi vẫn còn bên cạnh một người vợ, một người bạn để chia sẻ những nỗi lo lắng trong công việc cũng như trong cuộc sống... Vậy mà giờ đây, quanh tôi chỉ có sự cô đơn mà thôi. Tôi thấy như mình đang chìm dưới hồ sâu bé tắc. Cùng một lúc, tất cả như bủa vây lấy tôi. Nỗi đau, niềm nhớ thương da diết, nỗi xót xa cho con, cho mình... xâm chiếm lòng tôi, biến thành những giọt mặn cay xè trên khóe mắt.

Bỗng nhiên một vòng tay nhỏ nhắn từ phía sau ôm lấy tôi nhẹ nhàng. Tôi quay lại, là con trai lớn của tôi. Thành bé nhìn tôi với vẻ mặt đầy thông cảm, yêu thương lẫn lo lắng.

Quá bối rối, tôi buột miệng:

- *Ba xin lỗi, Ethan, ba không biết rằng con vẫn còn thức.*

Tôi không hiểu tại sao mình nói điều đó nhưng rất nhiều người xin lỗi khi họ khóc và tôi cũng không phải ngoại lệ. Tôi điềm tĩnh lại:

- *Ba không muốn khóc, ba xin lỗi. Chỉ là tối nay ba hơi buồn thôi.*

- *Không sao đâu ba, khóc không có gì là xấu cả - Ethan thở thê.*

Không thể diễn tả được nỗi vui sướng trong tôi khi đưa con trai bé bỏng nhưng thông minh và sâu sắc đã cho phép tôi được khóc. Thành bé như nhắn nhủ với tôi rằng, tôi không cần phải lúc nào cũng tỏ ra là mạnh mẽ. Nước mắt sẽ

là phương thuốc hiệu nghiệm để nỗi nhức nhối trong lòng mình vơi dịu đi.

- Nhưng sao giờ này mà con còn thức, Ethan? - Tôi thắc mắc.

- Mẹ gọi con dậy và dắt con vào đây, ba à! - Thành bé vừa leo vào lòng tôi vừa bình thản trả lời.

- Thật vậy sao, con? Mẹ có nói gì với con không?

- Dạ không, mẹ chỉ nhìn con mỉm cười. Nhưng ba biết không, bất cứ lúc nào con muốn, con cũng được gặp mẹ. Mẹ luôn ở bên gia đình mình đó ba.

Những lời của Ethan khiến tôi như bừng tỉnh. Cảm ơn con

trai đã nhắc cho tôi điều ấy, và cảm ơn em, người vợ hiền yêu dấu của tôi!

(Bài được đăng trên trang **Hạt giống tâm hồn** – chuyên mục hợp tác giữa Thế giới Phụ nữ và First New – Báo **Thế giới phụ nữ** số 25, ra ngày 25/06/2012)

Khi chọn câu chuyện này làm bài viết tiêu biểu trong bản tin số 33 với chủ đề **Nước mắt đàn ông**, nhóm nhật san tin tưởng sức lay động của câu chuyện sẽ chạm tới được trái tim của các bạn đọc ở khía cạnh rất nhân văn của nó. Cốt chuyện giản dị, nhưng phản ánh chân thật đời sống nội tâm của một người đàn ông khi mất đi người vợ thân yêu của mình. Những vất vả, khó khăn không còn ai chia sẻ, những công việc hàng ngày mà nhiều người thường cho là đơn giản và thuộc trách nhiệm của người vợ thì nay đổ dồn lên vai người chồng, người cha trong câu chuyện. Và ở trong hoàn cảnh đó, người đàn ông đã không ngăn được những giọt nước mắt. Chuyện góp phần xóa bỏ định kiến về việc đàn ông phải luôn tỏ ra cứng cáp, trong bất kỳ hoàn cảnh nào cũng không được rơi nước mắt. Hơn nữa, việc nhìn nhận như vậy càng trở nên công bằng và khách quan khi được thể hiện qua quan điểm hồn nhiên của một đứa trẻ là Ethan, cậu bé con trong câu chuyện. Điều này chắc hẳn cũng khiến người đọc phải suy ngẫm lại về những định kiến lâu đời đối với người đàn ông.

KHUÔN MẪU GIỚI

Những mẫu hình giá trị, niềm tin được định sẵn, quy định những đặc điểm điển hình của nam và nữ.

Ví dụ:

Khuôn mẫu giới về nữ là phải biết sinh con đẻ cái, tóc dài, quán xuyến việc nhà, dịu dàng, đảm đang, nói năng nhẹ nhàng, thụ động, phục tùng, ... Khuôn mẫu giới về nam là phải cao to, có râu, để tóc ngắn, làm chủ gia đình, mạnh mẽ, xốc vác, ăn to nói lớn, chủ động, quyết đoán.

(Trang 10, **Một số thuật ngữ về giới và bình đẳng giới**, Lê Thị Ngân Giang (chủ biên), Nhà xuất bản Thế giới, năm 2009)

ỐNG NHÓM PHÓNG VIÊN

Làm công việc nhật sạm giới trên các sản phẩm truyền thông chưa bao giờ là dễ dàng đối với nhóm cán bộ làm bản tin, bởi lẽ trước mỗi vấn đề, mỗi câu chữ, ý tứ và tinh thần của bài viết, chúng tôi phải rất cân nhắc để tránh không thành “vạch lá tìm sâu” hoặc hiểu lầm bình đẳng giới là sự cào bằng giữa nam và nữ. Khó khăn bao nhiêu thì thành quả lao động càng đáng trân trọng bấy nhiêu. Chúng tôi đã rất phấn khởi khi chứng kiến các bản tin lần lượt ra đời. Niềm vui đó, chúng tôi rất muốn được nhân lên cùng với các nhà báo, các đồng nghiệp, để các bạn có cơ hội trải nghiệm những điều thú vị như nhóm làm bản tin khi trực tiếp tham gia vào quá trình lọc bỏ sạm giới.

Rất hân hạnh khi có được các bạn là người đồng hành. Hãy tiếp tục làm một quan sát viên cùng chúng tôi bằng cách dùng **Ống nhòm phóng viên - góc nhìn về giới** để xem xét cách giặt tít, cách viết câu/đoạn văn sau. Các nội dung đó thể mang định kiến giới, hay cũng có thể là nhạy cảm giới, hoặc vừa có định kiến vừa có nhạy cảm giới. Bạn hãy thử nhận định và cho điểm theo hướng dẫn ở phần chú thích bên dưới:

	Câu/ đoạn văn	Định kiến	Nhạy cảm giới
1	<p>Trích bài Thanh Vân Hugo sau ly hôn Sống chậm lại và... thiên hơn trên báo in Cảnh sát toàn cầu số 119 ra ngày 19/07/2012:</p> <p><i>Một người phụ nữ quá mạnh mẽ độc lập, sẽ khiến người đàn ông bên cạnh họ cảm thấy mình là người thừa. Cô có thấy trong cuộc sống của mình đã thiếu nữ tính chăng? Và đó là nguyên nhân của sự đổ vỡ?</i></p>	X	
2	<p>Trích bài Đàn ông: có nên khóc đăng ngày 08/08/2012 trên mục Khoa học - Đời sống trang tin điện tử tinmoi.vn:</p> <p><i>Khóc là một trạng thái cảm xúc biểu lộ sự thất vọng hay đau buồn. Bởi khóc là đặc trưng của phái nữ nên nhiều đàn ông có xu hướng tránh "roi nước mắt".</i></p> <p><i>Một nghiên cứu mới đăng tải trên tạp chí Psychology of Men & Masculinity cho thấy những người đàn ông khóc sau mất mát hay đau buồn có xu hướng tự tin hơn những người cố gắng che giấu cảm xúc của mình. Nghiên cứu cũng đồng thời chỉ ra rằng những người biểu lộ sự quan tâm đến người khác sẽ cảm thấy hạnh phúc hơn.</i></p>		X
3	<p>Trích bài Ghen vợ, con rể trút thịnh nộ lên mẹ vợ trên báo in Cảnh sát toàn cầu số 119 ra ngày 19/07/2012:</p> <p>Câu chuyện phỏng vấn Đỗ Xuân Trường – người đã gây ra cái chết cho mẹ vợ. Trong phần cung cấp thêm thông tin về nhân vật, bài viết là chỉ dừng lại những ghi chép tâm sự của kẻ gây tội:</p> <p><i>Tâm sự với các điều tra viên, Đỗ Xuân Trường nói rằng, hắn luôn mang trong mình mặc cảm là kẻ khuyết tật, không làm được việc gì lớn, làm thẳng đàn ông mà phải ở nhà trồng rau, nuôi gà, để cho vợ đi làm kiếm tiền...</i></p> <p>Ngay sau phần nội dung này là một số phân tích vụ án dưới góc độ pháp luật.</p>		
4	<p>Phần câu hỏi của phóng viên dành cho Lương Mạnh Hải trong bài viết Lương Mạnh Hải “Nổi loạn kiểu... vừa đi vừa khóc”? đăng trên TTVH & Đàn Ông – Phụ san báo Thể thao và văn hóa số 81 ra tháng 07/2012:</p> <p><i>Sao anh và Đăng “thích” khóc thế nhỉ? Chả đáng mặt đàn ông con trai tí nào!</i></p>		
5	<p>Trích đoạn phỏng vấn diễn viên Khương Ngọc trong bài Khương Ngọc “Bệnh hoạn” đến hài hước đăng trên TTVH & Đàn Ông – Phụ san báo Thể thao và văn hóa số 81 ra tháng 07/2012:</p> <p>Phóng viên: Tên anh có ý nghĩa gì? Khương Ngọc: Ngọc lớn, đẹp trai, hài hước, ... và còn nhiều nữa Phóng viên: Nước hoa và đàn ông – nghĩ gì? Khương Ngọc: Xài tinh dầu đi cho thơm lâu Phóng viên: Đàn ông điệu? Khương Ngọc: Tốt thôi!</p>		

6

Trích bài **Đàn ông có quyền... được khóc?** đăng ngày 10/08/2012 trên mục **Đời sống** báo điện tử **Danong.com**:

Nếu chàng thuộc tuýp đàn ông mau nước mắt khi chứng kiến những cảnh gây xúc động, thậm chí chàng cũng sụt sịt cùng bạn khi xem cảnh lâm li bị đát trên phim, bạn đang ở bên một người đàn ông tốt, luôn muốn bảo vệ cho bạn. Đây là người đàn ông biết cân bằng giữa sự nam tính và cảm xúc con người. Chàng không cảm thấy sự nam tính của mình bị đe dọa nếu chàng rơi nước mắt. Đó là người hiểu rõ mình là ai, biết cách giao tiếp, cởi mở, thân thiện và đặc biệt chàng sẽ khiến cuộc sống của hai bạn dễ thở hơn vì một người đàn ông biết cách thể hiện cảm xúc bằng lời và bằng những cử chỉ yêu thương là rất quý hiếm.

7

Trích bài **Con trai là phải mạnh mẽ nhưng cũng có quyền được khóc** đăng ngày 06/08/2012 trên báo điện tử **An ninh Thủ Đức**:

Năm lớp 6, tôi đi thi học sinh giỏi. Tôi cũng tự tin với khả năng của mình và luôn tin rằng mình sẽ vượt qua cấp Quận để đi thi Thành phố. Thế nhưng, tôi đã không may bị trượt. Nhận kết quả, tôi buồn bã đến nỗi không nói được lời nào, ngồi cảm lạnh trên ghế đợi mẹ đến đón. Vừa nhìn thấy mẹ, tôi òa khóc. Xung quanh, nhiều phụ huynh xì xào hỏi không hiểu vì sao, vài bác còn đến xoa đầu tôi: "Con trai ai lại khóc thế". Càng nói, tôi càng khóc. Mẹ dựng xe một góc, kéo tôi đến ghế đá sân trường, mẹ ôm đầu tôi nói: "Con trai, con là con trai nhưng con có quyền được khóc. Ai cũng có quyền khóc nếu khóc làm vơi đi nỗi buồn. Biết khóc là sẽ biết vượt qua. Con khóc hết đi rồi sẽ thoải mái".

8

Trích bài **Christian Bale "Tôi cũng từng bị cho leo cây"** đăng trên **TTVH & Đàn Ông** – Phụ san báo **Thể thao và văn hóa** số 81 ra tháng 07/2012:

Bài viết xoay quanh những biến cố và đóng góp của Christian Bale trong sự nghiệp điện ảnh (diễn viên chính trong phim siêu bom tấn **The Dark Knight Rises - Sự trở dậy của kị sĩ bóng đêm**):

Trái ngược với hai vai diễn hình thể đáng kích động và đáng bạo động trong "American Psycho", lần này với "The Machinist", Bale khiến người ta phải động lòng thương cảm. "Tôi xin gửi tặng những điều tuyệt vời nhất đến vợ và cô con gái bé bỏng của tôi. Họ đã dạy cho tôi rất nhiều điều, nhiều hơn cả những gì tôi có thể mang đến cho họ". Chàng diễn viên lấy đi nước mắt của khán giả lại bật khóc trên sân khấu Kodak với giải thưởng Oscar đầu tiên trong nghiệp diễn xuất...

...

Bale không thích phỏng vấn, ít khi gặp gỡ cánh phóng viên và tất nhiên hầu như chẳng chơi với ai làm truyền thông. Nhưng nói thế không có nghĩa Bale là người khó gần. Anh là bạn rất thân của "cố nhân" HealthLeger và ngày hôm nay, khi người ta thấy giọt nước mắt trên sân khấu MTV vừa rời của Bale, đó là minh chứng cho tình anh em – đồng nghiệp khó chia cắt giữa họ...

ĐỊNH KIẾN GIỚI

Nhận thức, thái độ và sự đánh giá thiên lệch, tiêu cực về đặc điểm, vị trí, vai trò và năng lực của nam hoặc nữ.

(Trang 14, **Hệ thống các văn bản quy định hiện hành về Bình đẳng giới và Phòng, chống Bạo lực gia đình**, Bộ Lao động – Thương binh và Xã hội, NXB Thời Đại, 2011)

NHẠY CẢM GIỚI

Khả năng của cá nhân, tổ chức, chính sách trong việc nhận thức, phản ánh tình trạng bất bình đẳng giới trong tiếp cận và kiểm soát các nguồn lực và cơ hội của nữ và nam.

(Trang 22, **Một số thuật ngữ về giới và bình đẳng giới**, Lê Thị Ngân Giang (chủ biên), Nhà xuất bản Thế giới, năm 2009)

Câu chuyện phóng viên

CHIA SẺ CỦA NHỮNG NHÀ BÁO TRONG QUÁ TRÌNH THỰC HIỆN

các bài viết có

NHẠY CẢM GIỚI

Nhóm bản tin gặp chị trong một hội thảo giới thiệu cuốn tài liệu **Truyền thông có nhạy cảm giới** do CSAGA và Oxfam tổ chức. Là một nhà báo đồng hành cùng những tổ chức như CSAGA và Oxfam trong công cuộc đấu tranh cho bình đẳng giới, với 10 năm trong nghề báo chắc hẳn phóng viên Diệu Linh sẽ có nhiều điều chia sẻ cùng những bạn đọc của bản tin sụn giới trong số 33 này. Hiện nay chị đang là phóng viên của tờ **Nông thôn ngày nay** và báo điện tử **Danviet.vn**.

Dưới đây cuộc trò chuyện của chị và nhóm cán bộ bản tin:

Nhóm bản tin: Xin chị chào chị Diệu Linh, chị có thể giới thiệu một chút về công việc chị đang làm với độc giả của bản tin **Nhật sụn giới**?

PV Diệu Linh: Trước đây mình đã có 10 năm kinh nghiệm làm ở báo **Phụ nữ Thủ Đô**, về mảng giới, gia đình, phụ nữ, và trẻ em. Ngoài ra còn các mảng xã hội khác như đồng tính, sức khỏe sinh sản, sức khỏe tình dục đều gắn kết với vấn đề về giới. Hai năm trở lại đây mình đã chuyển công tác sang tờ **Nông thôn ngày nay** và vẫn đang phụ trách mảng gia đình, sức khỏe, y tế, xã hội. Tất cả những vấn đề này cũng đều liên quan đến giới.

Nhóm bản tin: Vậy chị có thể chia sẻ một bài viết về bình đẳng giới hoặc liên quan tới bình đẳng giới mà chị đã đăng?

PV Diệu Linh: Thực ra thì tất cả các vấn đề mình đang làm đều liên quan đến giới, nhưng để dẫn ra đây thì mình xin lấy một bài viết đã lâu từ năm 2009 vì nó phù hợp với chủ đề của bản tin này là

*Diệu Linh, phóng viên báo Nông thôn ngày nay.
(Ảnh do nhân vật cung cấp)*

Nước mắt đàn ông.

Bài đó mang tên: **Gánh nặng đàn ông** được đăng trên báo **Phụ nữ Thủ Đô**. Bài viết chia sẻ nỗi thiết tha của đàn ông, và là số ít trong những bài mình làm riêng về họ. Thông thường chúng ta hay bên vực phụ nữ vì họ đang bị yếu thế và bị đối xử bất công, nhưng rõ ràng đàn ông cũng rất thiết tha. Trong bài, mình phân tích những định kiến cho rằng đàn ông phải mạnh mẽ, phải làm người trụ cột về kinh tế trong gia đình – những quan niệm

này vô hình đặt lên vai người đàn ông áp lực, mà đôi khi họ cũng không thể nào gạt bỏ được. Áp lực đó khiến họ phải làm những việc họ không thích, vì nếu không đạt đến kỳ vọng của xã hội, và gần nhất là của gia đình, của mẹ, của vợ thì người đàn ông cảm thấy không được tôn trọng. Ví dụ như trong làm ăn kinh tế, nếu đàn ông không kiếm ra tiền sẽ không được coi là đàn ông nữa, bị vợ coi thường và bị xem là vô dụng, nhưng khi họ quay sang làm việc nhà thì lại bị dè bida là đàn ông mà làm mấy việc nhỏ mọn. Hay như khi họ chia sẻ công việc nhà, tạo điều kiện cho vợ phát triển sự nghiệp thì bị xã hội lên án. Trong bài viết có đoạn: **“Cuộc chiến” tìm sự bình đẳng cho phụ nữ với cán cân đang nghiêng lệch phía chị em. Đó là vì xưa nay, chị em đã bị đối xử bất bình đẳng quá nhiều so với đàn ông, phải ở “dưới trướng” đàn ông trong mọi lĩnh vực. Nhưng ở “trên cao” đàn ông cũng đang còng lưng với những “nhãn mác” oai phong”**.

Đây là một bài viết “tích góp” kinh nghiệm làm về bình đẳng giới của mình trong suốt nhiều năm. Và mình ngẫm lại, ở trên cao, đàn ông cũng đang phải khóc, phải đau khổ, vật lộn trên vị trí mà anh ta không tự giành lấy, mà bị đặt vào, bị ép làm.

Nhóm bản tin: Vâng, có lẽ những định kiến giới rõ ràng không đem lại lợi ích cho bất kỳ giới nào. Vậy theo chị, liên quan tới chủ đề của bản tin lần này, các phóng viên nên lưu ý điều gì để tránh không duy trì quan niệm, đàn ông thì phải mạnh mẽ và không nên khóc?

PV Diệu Linh: Mình cho rằng phóng viên cũng là một con người bình thường được sinh ra, được

giáo dục trong một môi trường văn hóa mà đã sẵn có định kiến với đàn ông, những định kiến như mình vừa nêu trên. Và đó chính là “cái bẫy” mà nhiều phóng viên sẽ mắc phải. Bởi vì, nhiều người tưởng đàn ông thành đạt, giỏi giang là oai phong, sung sướng, được quyền áp đặt, xô mũi (đặc biệt là phụ nữ), nhưng ít ai hiểu, để có được sự thành đạt, đàn ông phải chảy cả máu mắt. Và họ chỉ vì phần đầu vì “cái người ta nói”, “cái người ta yêu cầu” đối với đàn ông chứ chưa chắc cá nhân anh ta đã thích.

Định kiến giới là một “văn hóa” đã ăn sâu vào nếp nghĩ của nhiều người, mà phóng viên không ngoại lệ. Vì thế, những người viết bài, phải có một cách nhìn rộng mở, đón nhận và tôn trọng cuộc sống của mọi người, tôn trọng sự khác nhau ở mỗi cá thể và không có sự phán xét. Như vậy, mới không sa vào lối mòn, vào nếp nghĩ cũ kỹ.

Đàn ông cũng như đàn bà đều có trái tim và tâm hồn. Tuy nhiên, do những định kiến đàn ông phải làm cái này, phụ nữ làm cái kia, nên cả hai giới đều không được bộc lộ đúng cảm xúc và năng lực của mình. Không chỉ phóng viên viết về giới mà trong tất cả các lĩnh vực đều cần hiểu rằng: mọi người có thể làm bất cứ việc gì mà người ta thích, giỏi, nếu không xâm hại đến lợi ích của người khác đều đáng được tôn trọng. Như vậy, sẽ tránh cái nhìn phiến diện, định kiến, phê phán có màu sắc bất bình đẳng giới.

Một cái bẫy nữa mà phóng viên thường gặp phải khi phản ánh các vụ việc về bạo lực gia đình đó là phê phán đàn ông một cách thái quá mà không chỉ ra cho họ lối thoát. Vẫn biết đàn ông đánh vợ là vi phạm luật nhưng bên cạnh việc chỉ ra lỗi của họ, cũng nên hiểu tại sao họ lại hành xử như vậy. Một trong những nguyên nhân dẫn đến hiện tượng này là bởi lẽ hàng ngày nam giới phải sống theo những khuôn mẫu giới của xã hội đặt ra, đó là “phải biết dạy vợ” nếu không sẽ bị coi thường. Chính vì họ mắc kẹt ở giữa, một bên là khuôn mẫu giới, một bên là luật pháp nên họ cũng rất bế tắc. Vì vậy khi truyền thông về vấn đề này, người viết bài cần phải chỉ ra cho họ lối thoát, không coi vấn đề bạo lực đối với phụ nữ là vấn đề của riêng cá nhân anh ta mà là vấn đề của cả xã hội. Khi một bộ phận không nhỏ cho rằng, đàn ông thì được quyền đánh vợ. Chính những thói quen văn hóa, lối sống, sự dạy dỗ, giáo dục của gia đình, đã hình thành những người đàn ông như vậy. Sẽ rất khó cho đàn ông nếu báo chí nói rằng đánh vợ là điều không nên nhưng trong cộng đồng anh ta sống

nếu không biết trấn át vợ anh ta sẽ bị coi thường. Khi mình làm việc và tiếp xúc với nhiều nhà báo, thậm chí chính bản thân họ cũng có tư tưởng “là thằng đàn ông phải trị được vợ”. Liên quan tới vấn đề này thì hiện nay mình biết CSAGA đã có những câu lạc bộ dành cho đàn ông, đường dây tư vấn dành cho đàn ông. Mình nghĩ đó là những việc làm cần thiết để đàn ông cũng được chia sẻ, và khi viết bài, các phóng viên cần phải phản ánh đúng bản chất vấn đề chứ không chỉ quy kết cho riêng đàn ông.

Nhóm bản tin: Vâng, vậy theo chị điều gì giúp một phóng viên có các bài viết tốt, có tính nhạy cảm giới cao? Chị có chia sẻ gì từ kinh nghiệm của chính mình?

PV Diệu Linh: Thực ra, cá nhân mình đã có duyên với CSAGA từ năm 2004, khi mình còn làm ở báo **Phụ nữ Thủ Đô**, mình được phân vào làm mảng gia đình, tâm lý xã hội. Để viết được bài tốt thì mình phải chịu khó tìm tòi và tình cờ biết CSAGA từ đó và giữ mối liên hệ cộng tác tới bây giờ. Từ việc yêu thích, đam mê sẽ giúp người phóng viên học hỏi và đúc rút kinh nghiệm kiến thức cho mình. Bên cạnh đó cuộc sống cá nhân cũng dạy cho mình nhiều điều, chỉ khi nào bản thân mình có cái nhìn rộng mở, chấp nhận người khác thì bài viết của mình sẽ nhạy cảm hơn. Điều này đôi khi không chỉ đo bằng năm tháng làm việc, nếu một phóng viên làm việc nhiều năm trong lĩnh vực giới nhưng không có tư tưởng tiến bộ thì phóng viên đó vẫn có thể mang quan điểm cũ kỹ, lạc hậu và bài viết vẫn mang định kiến giới.

Chịu khó học hỏi và tiếp nhận từ những hoạt động của các tổ chức làm việc trong lĩnh vực về giới như CSAGA, CCIHP hay ISDS cũng giúp mình mở rộng tầm nhìn, chứ ban đầu ai cũng có thể có những sai lầm trong bài viết. Và làm bất cứ điều gì cũng cần sự đầu tư, nếu chỉ hời hợt thì kiến thức thu lại cũng hời hợt và dù có làm 10 năm thì cũng không tốt hơn.

Nhóm bản tin: Vậy ngoài yếu tố là từ chính các nhà báo viết tin bài, theo chị còn cần điều gì nữa không để chúng ta có những sản phẩm truyền thông có nhạy cảm giới cao?

PV Diệu Linh: Nếu muốn có các bài viết có nhạy cảm giới, chỉ phóng viên thôi thì chưa đủ. Thư ký tòa soạn chính là nơi tập trung bài vở của phóng viên, lên trang và cho ra một tờ báo hoàn chỉnh. Vì thế, ở bộ phận thư ký nên có một người “gác gôn” về bình đẳng giới để có thể làm “tinh táo viên” đối với các bài viết có tính nhạy cảm.

Nhóm bản tin: Cảm ơn chị về buổi chia sẻ hữu ích này. Chúc chị ngày càng có nhiều bài viết hay hơn nữa.

Theo ghi chép và biên tập của Nhóm bản tin

LÀM TƯƠNG VỀ BÌNH ĐẲNG GIỚI

Bình đẳng giới là cơ hội như nhau cho nam và nữ, hoặc là một sự “hoán đổi vai trò”.

SỰ THỰC

Thực tế quan điểm bình đẳng có nhận thức giới lại đề cập đến những cơ hội khác nhau để đạt được “điểm đến” giống nhau cho nam và nữ. Bởi phụ nữ và nam giới có cấu tạo sinh học khác nhau nên cần những cơ hội có thể là khác nhau để phát triển và bộc lộ toàn bộ tiềm năng của mình. Đây là lý do để chúng ta quan tâm đặc biệt đến các chính sách thai sản, vấn đề sức khỏe bà mẹ trẻ em. Bình đẳng cũng không phải là sự “hoán đổi vai trò”, mà là sự chia sẻ vai trò.

(Trang 218, **Định kiến và phân biệt đối xử theo giới** – Trần Thị Minh Đức (chủ biên), NXB Đại học Quốc gia Hà Nội, 2006)

CÁC YẾU TỐ TẠO NÊN MỘT BÀI VIẾT

mang nhạy cảm giới khi nói tới chủ đề “Nước mắt đàn ông”

Nước mắt vốn không phải đề tài xa lạ với người làm báo, tuy nhiên, do ảnh hưởng của khuôn mẫu giới, nên một số nhà báo vẫn nhìn nhận nó như một lợi thế, vũ khí của riêng phụ nữ. Cách phản ánh này đã góp phần khẳng định khuôn mẫu giới và duy trì định kiến giới đối với cả nam giới, khiến họ không dám thể hiện cảm xúc thật của mình. Bản tin này, chúng tôi bàn nhiều về những bài viết có nói tới **Nước mắt đàn ông** với mong muốn sẽ cùng với các phóng viên sẽ rút ra những điểm cần lưu ý để tránh khắc sâu thêm định kiến đối với chủ đề này.

1. Những điều nên tránh khi nói tới đề tài **Nước mắt đàn ông**:

Một điều đáng mừng khi chúng tôi rà soát về chủ đề này là những bài viết có “sạn”, hoặc nếu có xuất hiện “sạn” khi nói tới nước mắt đàn ông thì thường là các bài từ rất xa, khoảng từ năm 2009 trở về trước. Điều đó cho thấy rõ ràng cách phản ánh và nhìn nhận của người làm báo đã có chiều hướng thay đổi tích cực, công bằng hơn cho cả nam và nữ giới. Tuy nhiên, để có những bài viết nhạy cảm giới hơn nữa, chúng ta vẫn cần chia sẻ với nhau một số lưu ý.

1.1. Tránh khẳng định hay gán nhãn cho đàn ông khi họ thể hiện cảm xúc bằng nước mắt:

Để đảm bảo bài viết mang tính nhạy cảm, người viết bài cần có cái nhìn khách quan khi nói tới nước mắt đàn ông, không chụp mũ bằng những câu như: *khóc là thể hiện sự yếu đuối của đàn ông, đàn ông khóc là hèn kém,...* Những nhận định mang tính phán xét này chính là những định kiến khắt khe khiến xã hội luôn xây dựng hình ảnh một người đàn ông mạnh mẽ phải là người không nên khóc và bản thân người đàn ông sẽ cố gắng để

chạy theo hình mẫu đó mà phải kiềm chế cảm xúc của mình. Về lâu dài, điều này sẽ ảnh hưởng tiêu cực đến sức khỏe tinh thần cũng như sức khỏe thể chất của nam giới.

1.2. Tránh lối diễn đạt so sánh coi nước mắt là lợi thế hay vũ khí của phụ nữ và là điều tối kỵ đối với nam giới:

Bài viết **Khi đàn ông khóc** trên báo điện tử **Dân trí** đăng ngày 23/06/2006 được tổng hợp và dịch lại từ một tạp chí nước ngoài. Nội dung toàn bài thì hoàn toàn không có định kiến nào đối với việc đàn ông khóc. Tuy nhiên, phần sapo lại được trích dẫn như sau: *“Phụ nữ coi nước mắt là “vũ khí” lợi hại khiến người khác mềm lòng. Nhưng với đàn ông, rơi lệ lại là điều tối kỵ...”*. Cách viết này có nguy cơ gây hiểu nhầm cho người đọc nếu họ chỉ đọc qua phần giới thiệu rằng: nước mắt là đặc quyền của phụ nữ, và đàn ông nên cảm thấy tự xấu hổ nếu “làm việc mà chỉ phụ nữ mới làm”.

Một ví dụ khác:

“Nhà tâm lý học Coleman trong cuốn sách “Người

chồng lười biếng” đã đưa ra một nhận định: “Cảm xúc nằm bên trong đàn ông nhưng lại ở bên ngoài phụ nữ”. Chẳng thế mà phe liều yếu đào tơ rơi lệ dễ dàng trong khi rất hiếm đấng mày râu ngời khóc. Thật ra, họ cũng là những con người bình thường. Chỉ có điều, khi thật sự bức xúc và bất lực, họ mới để cho nước mắt rơi và thường những giọt buồn đó thể hiện rõ nhất điểm yếu của phái mạnh.”

Cách trích dẫn và diễn đạt mang tính so sánh này, đã ngầm mang đến cho người đọc một thông điệp tiêu cực: khóc là thể hiện sự yếu đuối và chỉ nên có ở phụ nữ còn đàn ông, là phái mạnh thì nước mắt là điều không chấp nhận được.

1.3. Tránh xem việc đàn ông khóc như một việc làm dũng cảm hay như một chiến tích:

Bài **Con gái phải làm gì khi thấy con trai khóc** đăng trên mục Đời sống, báo điện tử **Kenh14.vn** ngày 23/09/2011:

“Con gái hay con trai thì cũng đều là người, đều có nước mắt. Con trai khóc không phải là yếu đuối, mà là một sự dũng cảm đấy!”

Cách diễn đạt xem việc nam giới khóc như một kỳ tích sẽ dẫn đến người đọc hiểu rằng: Khóc là một điều không bình thường ở đàn ông. Trong khi thực tế không phải như vậy.

1.4. Tránh đặt những câu hỏi xoáy vào định kiến đàn ông có nên khóc hay không:

Ví dụ như bài phỏng vấn **“Tuấn Hưng: không còn dám mơ đến gái đẹp”** đăng trên mục Văn Hóa – báo điện tử **VTC** ra ngày 14/07/2012:

“Đã bao giờ anh cảm thấy muốn khóc trước “tin dữ” là người yêu đi lấy chồng chưa? Đàn ông khóc theo anh có chấp nhận được?”

Rõ ràng cách viết này khiến người đọc tin rằng: Khóc là một điều không thể chấp nhận được đối với nam giới. Và chúng tôi hoàn toàn đồng ý với quan điểm của ca sĩ Tuấn Hưng trong bài viết này: “Nước mắt chỉ là thứ để diễn tả cảm xúc, không phải là cái gì ghê gớm như việc phải móc ruột, móc gan. Đàn ông khóc theo tôi không phải là thứ gì ghê gớm”.

2. Một số điều nên được đề cập khi viết về đề tài này:

2.1. Nên nêu những điểm tích cực khi nam giới bộc lộ cảm xúc và những điểm hạn chế khi nam giới “ngại khóc”:

Những cách viết sau sẽ góp phần xóa bỏ định kiến về mẫu hình đàn ông phải mạnh mẽ, biết cách che giấu cảm xúc: “Các nhà nghiên cứu đã chứng minh rằng: lượng protein trong nước mắt do cảm xúc sẽ nhiều hơn nước mắt phản xạ là 24%. Trong khi đó, lượng protein này là sản phẩm đáp trả của cơ thể với stress. Nó chứa chất giảm đau và có khả năng cải thiện chức năng tư duy. Vậy nên, nước mắt rơi khi lòng các ấy đang cảm thấy buồn bã hay lo lắng sẽ có tác dụng xoa dịu nỗi đau, là công cụ quan trọng để giải phóng áp lực tâm lí và loại bỏ độc tố

trong cơ thể chúng mình”. (Bài viết: **Cứ khóc đi nếu ấy muốn mình khỏe mạnh**, trang thông tin điện tử **Kenh14.vn** chuyên mục **Giới tính**, ngày 21/12/2011)

Một thông điệp tích cực khác về hiện tượng nam giới “ngại khóc”:

“Nghiên cứu mới đây của các chuyên gia tâm lý Trung Quốc và Mỹ chỉ ra rằng, một trong những nguyên nhân khiến tuổi thọ nam giới thấp hơn nữ giới là vì họ “ngại khóc”.

Theo họ, ngại khóc hoặc cố kìm nén cảm xúc khiến nam giới không giải tỏa được áp lực, bế tắc, thậm chí lâu dần sẽ mắc chứng trầm cảm, dẫn tới tự sát, tự giết chết chính đời sống tinh thần cũng như sức sống về thể chất.

Theo các chuyên gia tâm lý, khi gặp chuyện buồn, khó giải quyết thì khóc là “liều thuốc” an thần tốt cho sức khỏe thể chất và tinh thần. Những chất có hại trong nước mắt do tinh thần bị ức chế sẽ được “giải tỏa” qua tuyến lệ. Loại chất này không tốt cho cơ thể, nếu thường xuyên bị kìm nén, không thoát ra ngoài sẽ vô cùng hại sức khỏe”. (Bài **Đàn ông “ngại khóc” coi chừng đoán mệnh**, trên mục Sức khỏe báo điện tử **24h.com** ra ngày 29/11/2010).

Hai bài viết trên đã phân tích hiện tượng khóc trên cơ sở khoa học, giúp người đọc hiểu được rằng, khóc là một điều tự nhiên, không liên quan gì đến hình mẫu nam giới lý tưởng được mong đợi trong xã hội và ngại khóc là một điều trái với tự nhiên, ảnh hưởng tới sức khỏe của con người.

2.2. Nên khuyến cáo việc khóc quá lâu sẽ ảnh hưởng tới sức khỏe của cả hai giới:

Bài **Đàn ông không thọ bằng phụ nữ vì ít khóc** đăng ngày 10/5/2010 trên trang điện tử **afamily.vn**

“Tuy nhiên, các nhà khoa học cũng khuyến cáo, không nên khóc quá 15 phút. Bởi sau khi làm chủ được tâm trạng, tuyến lệ sẽ tạm ngừng hoạt động.

Nếu khóc quá nhiều cũng không tốt cho sức khỏe vì hệ tiêu hóa của chúng ta khá mẫn cảm với vấn đề tinh thần. Nếu bị tổn thương quá lớn, khóc quá nhiều hoặc quá lâu sẽ làm giảm sự vận động của dạ dày, dịch vị giảm sẽ ảnh hưởng đến sự thèm ăn, cơ thể dễ dàng mắc một số loại bệnh về hệ tiêu hóa”.

3. Cần chuẩn bị những gì khi viết về đề tài này:

3.1. Chuẩn bị kiến thức tâm sinh lý về việc đàn ông khóc – để lý giải và phản ánh trên cơ sở khoa học:

Ví dụ bài viết: **Vi sao đàn ông rơi lệ** đăng trên **Thế giới đàn ông online** ngày 16/09/2011: “Mức testosterone trong cơ thể quý ông thấp sẽ khiến cho quý ông có nhiều khả năng khóc một cách dễ dàng. Đây cũng là lý do tại sao phụ nữ lại dễ dàng khóc nhiều hơn nam giới, bởi vì mức testosterone ở nữ giới thường thấp hơn ở nam giới”.

Tác giả bài viết đã gửi đến một thông điệp tiến bộ có nhạy cảm giới: Việc nam giới ít khóc hơn nữ giới là do cơ chế tự nhiên và không liên quan tới những phẩm chất của nam giới như sự mạnh mẽ hay bản lĩnh đàn ông.

3.2. Chuẩn bị kiến thức và kỹ năng truyền thông có nhạy cảm giới khi phỏng vấn nhân vật:

Trang bị cho bản thân kiến thức về giới để không nhìn nhận thiên lệch về việc người đàn ông biểu hiện cảm xúc, đồng thời thể hiện nhạy cảm giới khi tiếp xúc nhân vật.

Ví dụ trong bài viết: **Huy MC lần đầu tiên tâm sự về vợ mới vợ cũ** đăng ngày 04/03/2012 trên mục Văn Hóa báo điện tử **Giadinh.net**:

“- Lúc ở đáy vực của cuộc sống tại Mỹ, khi hạnh phúc đổ vỡ, phải làm phục vụ nhà hàng để kiếm sống, anh đã vượt qua như thế nào?

- Tôi chỉ còn biết khóc. Nhiều lần, sau một ngày làm việc mệt rã người, tưởng về nhà đặt lưng xuống là ngủ như chết mà tôi vẫn không sao ngủ được. Tôi nằm khóc như đứa trẻ, trong nỗi tuyệt vọng cùng cực. Tôi đã rất cố gắng kìm nén, thế mà nước mắt vẫn cứ tuôn.

Cũng có thể sức chịu đựng của tôi có hạn, nhưng nước mắt nào chẳng mặn. Hơn nữa, bản chất tôi vốn nhạy cảm, đa cảm. Vừa rồi, ngồi xem lại phim *The Ghost* (Oan hồn), thấy cảnh hồn ma của Sam cố sức điều khiển đồng xu để Molly tin vào sự tồn tại của tình yêu vượt qua cả ranh giới sống chết của anh ta, tôi lại khóc”.

Đoạn phỏng vấn không có sạn giới, tuy nhiên trong câu trả lời của ca sỹ Huy MC khi anh chia sẻ về việc vượt qua một giai đoạn khó khăn trong đời bằng những giọt nước mắt, anh nói rằng đã “có

gắng kiềm nén” hay “sức chịu đựng có hạn”. Những từ ngữ này của nhân vật như ngầm chỉ ra rằng bản thân anh cũng e ngại việc bị đánh giá là đàn ông mà lại khóc và đàn ông mà lại kém chịu đựng. Nếu có đủ sự nhạy cảm, người phỏng vấn có thể lồng ghép quan điểm cá nhân và khẳng định với nhân vật rằng ai trong đời cũng có những giai đoạn như vậy, và nước mắt không biểu hiện của sự kém chịu đựng, đơn giản là một cơ chế cần thiết để giải thoát những cảm xúc tiêu cực, giúp thanh lọc tinh thần để tiếp tục vượt qua gian nan, vì vậy khi buồn người ta không nhất thiết phải kiềm nén những giọt nước mắt.

GIỚI ĐƯỢC BIỂU HIỆN KHÁC NHAU Ở NHỮNG MỨC ĐỘ XÃ HỘI KHÁC NHAU:

1. Mức độ cá nhân: Là mức độ mà ở đó chúng ta học hoặc buộc phải học những quy định/chuẩn mực mà một người đàn ông hay đàn bà cần phải có trong một xã hội cụ thể.
2. Mức độ hệ thống tổ chức: Hệ thống giáo dục (ví dụ tư tưởng nam giới làm việc lớn), thị trường lao động (ví dụ tư tưởng đàn ông là trụ cột gia đình), quân đội (ví dụ quan niệm nam giới là phái mạnh, bảo vệ phụ nữ và trẻ em), tổ chức đời sống chính trị (ví dụ quan niệm nam giới là người có quyền lực và sức mạnh).
3. Mức độ hệ thống tư tưởng: Những hệ tư tưởng như tôn giáo, học thuyết chính trị, văn hóa dân tộc, những quan niệm về đàn ông và đàn bà, về nữ tính và nam tính (ví dụ như phụ nữ là người giữ truyền thống và xác định nhóm, đàn ông là người bảo vệ lãnh thổ và “biên giới”).
4. Mức độ biểu tượng văn hóa: nam tính và nữ tính là những biểu tượng được sử dụng để chỉ ra tất cả những phẩm chất đạo đức (lý trí tượng trưng cho nam giới, tình cảm tượng trưng cho nữ giới, quyền lực được xem là sức mạnh của nam giới, phục tùng là tượng trưng cho nữ giới).

(Tổng hợp và trích nguồn từ *Những nghiên cứu về đặc điểm nam tính*, Kamla Bhasin, CSAGA biên dịch, 2010)

ĐÁP ÁN CHO MỤC “ÔNG NHÒM PHÒNG VIÊN”

Câu/ đoạn văn	Định kiến	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>1</p> <p>Trích bài Thanh Vân Hugo sau ly hôn Sống chậm lại và... thiên hơn trên báo in Cánh sát toàn cầu số 119 ra ngày 19/07/2012:</p> <p><u>Một người phụ nữ quá mạnh mẽ độc lập, sẽ khiến người đàn ông bên cạnh họ cảm thấy mình là người thừa. Cô có thấy trong cuộc sống của mình đã thiếu nữ tính chăng? Và đó là nguyên nhân của sự đổ vỡ?</u></p>	X		<p>Cách diễn đạt nguyên nhân - hệ quả: nếu “người phụ nữ quá mạnh mẽ sẽ khiến người đàn ông bên cạnh họ cảm thấy mình là người thừa” và sự “thiếu nữ tính” là “nguyên nhân của sự đổ vỡ”, đã vô tình duy trì quan niệm khuôn mẫu giới đối với cả nam và nữ giới, rằng là phụ nữ thì nên dịu dàng, yếu đuối nếu muốn giữ hạnh phúc của mình và nam giới thì nên mạnh mẽ để làm chủ gia đình. Cách viết này sẽ khiến không ít người phụ nữ độc lập, mạnh mẽ – đây cũng là xu hướng chung của phụ nữ hiện đại - cảm thấy hoang mang. Bởi thực tế cho thấy sự độc lập, tự chủ sẽ khiến phụ nữ nói riêng, mỗi cá nhân nói chung cảm thấy vững vàng hơn trước những khó khăn, thử thách của cuộc sống, trong khi đó, các giá trị đạo đức, nét văn hoá truyền thống lại khuyên họ làm điều ngược lại.</p> <p>Ngoài việc duy trì khuôn mẫu giới, những câu phỏng vấn này còn ngầm vô đoán và mang tính chất đổ lỗi cho sự mạnh mẽ của người phụ nữ là nguyên nhân của sự đổ vỡ hạnh phúc. Trong khi đó việc giữ gìn hạnh phúc là trách nhiệm và quyền lợi của cả hai phía. Trước câu hỏi mang tính vô đoán này, Vân Hugo chỉ trả lời “Đó mãi mãi là một bí mật”, phải chăng chính cô cũng không muốn nhà báo đề cập đến điều này?</p>
<p>2</p> <p>Trích bài Đàn ông: có nên khóc đăng ngày 8/8/2012 trên mục Khoa học - Đời sống trang tin điện tử tinmoi.vn:</p> <p><u>Khóc là một trạng thái cảm xúc biểu lộ sự thất vọng hay đau buồn. Bởi khóc là đặc trưng của phái nữ nên nhiều đàn ông có xu hướng tránh “roi nước mắt”.</u></p> <p>Một nghiên cứu mới đăng tải trên tạp chí <i>Psychology of Men & Masculinity</i> cho thấy <u>những người đàn ông khóc sau</u></p>	X	X	<p>Lỗi viết khẳng định “Bởi khóc là đặc trưng của phái nữ nên nhiều người đàn ông có xu hướng tránh “roi nước mắt”” có nguy cơ củng cố thêm niềm tin khóc là biểu hiện của kẻ yếu và chỉ dành cho phụ nữ, còn đối với nam giới - vốn được xem là phái mạnh thì việc thể hiện cảm xúc bằng nước mắt là điều khó được chấp nhận.</p> <p>Tuy nhiên, trong các phần luận điểm khác, tác giả bài viết lại đưa ra những bằng chứng khoa học về việc đàn ông sẽ cảm thấy dễ chịu hơn sau khi khóc lại là một chi tiết đắt, mang tính thần tích cực, giúp người đọc có cách nhìn nhận công bằng hơn khi đàn ông thể hiện cảm xúc của mình bằng nước mắt:</p>

Câu/ đoạn văn	Định kiến	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>2 { <u>mất mát hay đau buồn có xu hướng tự tin hơn những người cố gắng che đậy cảm xúc của mình.</u> Nghiên cứu cũng đồng thời chỉ ra rằng những người biểu lộ sự quan tâm đến người khác sẽ cảm thấy hạnh phúc hơn.</p>			<p>“Một nghiên cứu mới đăng tải trên tạp chí <i>Psychology of Men & Masculinity</i> cho thấy những người đàn ông khóc sau mất mát hay đau buồn có xu hướng tự tin hơn những người cố gắng che đậy cảm xúc của mình. Nghiên cứu cũng đồng thời chỉ ra rằng những người biểu lộ sự quan tâm đến người khác sẽ cảm thấy hạnh phúc hơn”.</p>
<p>3 { Trích bài Ghen vợ, con rể trút thịnh nộ lên mẹ vợ trên báo in Cảnh sát toàn cầu số 119 ra ngày 19/07/2012:</p> <p>Câu chuyện phỏng vấn Đỗ Xuân Trường – người đã gây ra cái chết cho mẹ vợ. Trong phần cung cấp thêm thông tin về nhân vật, bài viết là chỉ dừng lại những ghi chép tâm sự của kẻ gây tội:</p> <p><u>Tâm sự với các điều tra viên, Đỗ Xuân Trường nói rằng, hắn luôn mang trong mình mặc cảm là kẻ khuyết tật, không làm được việc gì lớn, làm thẳng đàn ông mà phải ở nhà trồng rau, nuôi gà, để cho vợ đi làm kiếm tiền...</u></p> <p>Ngay sau phần nội dung này là 1 số phân tích vụ án dưới góc độ pháp luật.</p>	X		<p>Sau khi phản ánh lại tâm sự của kẻ gây tội: “... Đỗ Xuân Trường nói rằng, hắn luôn mang trong mình mặc cảm là kẻ khuyết tật, không làm được việc gì lớn, làm thẳng đàn ông mà phải ở nhà trồng rau, nuôi gà để cho vợ đi kiếm tiền...” tác giả bài viết nổi ngay vào phần phân tích vụ án dưới góc độ pháp luật. Giá như người viết có thể đưa thêm bình luận của mình trước tâm tư đó, chỉ rõ sự bất bình đẳng giới và khuôn mẫu giới đã đặt lên vai người đàn ông này áp lực phải trở thành người trụ cột trong gia đình. Áp lực đó không những không giúp người đàn ông phát triển tốt hơn thậm chí dẫn tới những cảm xúc tiêu cực, những rối loạn về tâm lý và có thể dẫn đến những hành động thiếu kiểm soát đáng tiếc như trong bài. Sự nhạy cảm giới của người làm báo không chỉ dừng lại ở việc có những tư tưởng tiến bộ, bình đẳng mà còn nằm ở việc họ phát hiện và chỉ ra những tư tưởng có nguy cơ duy trì bất bình đẳng giới.</p>

Câu/ đoạn văn	Định kiến	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>4 {</p> <p>Phần câu hỏi của phóng viên dành cho Lương Mạnh Hải trong bài viết Lương Mạnh Hải “Nói loạn kiểu... vừa đi vừa khóc”? đăng trên TTVH & Đàn Ông – Phụ san báo Thể thao và văn hóa số 81 ra tháng 07/2012:</p> <p>Sao anh và Đấng “<u>thích</u>” khóc thế nhỉ? <u>Chả đáng mặt đàn ông con trai tí nào!</u></p>	<p>X</p>		<p>Trong câu phỏng vấn này, người viết bài cho thấy bản thân có định kiến giới khá nặng nề, thể hiện ở cách dùng từ “<i>thích</i>” trong câu phỏng vấn, tác giả đã đặt vào hai dấu ngoặc kép để giúp câu hỏi có phần dí dỏm tuy nhiên lại càng như khẳng định rằng “<i>việc khóc</i>” không hợp với đàn ông lắm. Và để khẳng định cho điều đó thì nguyên câu cảm thán phía sau đã biểu lộ mạnh mẽ sự không đồng tình: “<i>Sao anh và Đấng “thích” khóc thế nhỉ? Chả đáng mặt đàn ông con trai tí nào!</i>”. Với cách hỏi như vậy chắc chắn sẽ khiến người đọc, nhất là đàn ông khó dám thể hiện cảm xúc tự nhiên của họ bằng những giọt nước mắt vì nghĩ rằng như vậy sẽ không xứng đáng là đàn ông. Rõ ràng định kiến này đã gây ra bất công cho nam giới.</p>
<p>5 {</p> <p>Trích đoạn phỏng vấn diễn viên Khương Ngọc trong bài Khương Ngọc “Bệnh hoạn” đến hài hước đăng trên TTVH & Đàn Ông – Phụ san báo Thể thao và văn hóa số 81 ra tháng 07/2012:</p> <p>Phóng viên: Tên anh có ý nghĩa gì?</p> <p>Khương Ngọc: Ngọc lớn, đẹp trai, hài hước,... và còn nhiều nữa</p> <p>Phóng viên: <u>Nước hoa và đàn ông – nghĩ gì?</u></p> <p>Khương Ngọc: Xài tinh dầu đi cho thơm lâu</p> <p>Phóng viên: <u>Đàn ông điệu?</u></p> <p>Khương Ngọc: Tốt thôi!</p>	<p>X</p>		<p>“Nước hoa và đàn ông – nghĩ gì? Đàn ông điệu?”</p> <p>Lỗi đặt câu hỏi cho thấy người viết bài đang ngầm định kiến đối với những người đàn ông dùng nước hoa hoặc điệu. Tuy không nói thẳng hoặc thậm chí người viết không cố tình nhưng cách đặt câu hỏi cũng góp phần làm sâu sắc khuôn mẫu giới đối với đàn ông. Nếu có nhạy cảm giới, người viết bài không cần thiết phải đặt các câu hỏi đó, bởi lẽ nước hoa là sản phẩm dành cho cả hai giới và ai cũng có thể làm điệu.</p>

6

Câu/ đoạn văn

Định kiến

Nhạy cảm giới

Phân tích

Trích bài **Đàn ông có quyền... được khóc?** đăng ngày 10/08/2012 trên mục **Đời sống** báo điện tử **Danong.com**:

Nếu chàng thuộc tuýp đàn ông mau nước mắt khi chứng kiến những cảnh gây xúc động, thậm chí chàng cũng sụt sịt cùng bạn khi xem cảnh lâm li bi đát trên phim, bạn đang ở bên một người đàn ông tốt, luôn muốn bảo vệ cho bạn. Đây là người đàn ông biết cân bằng giữa sự nam tính và cảm xúc con người. Chàng không cảm thấy sự nam tính của mình bị đe dọa nếu chàng rơi nước mắt. Đó là người hiểu rõ mình là ai, biết cách giao tiếp, cởi mở, thân thiện và đặc biệt chàng sẽ khiến cuộc sống của hai bạn dễ thở hơn vì một người đàn ông biết cách thể hiện cảm xúc bằng lời và bằng những cử chỉ yêu thương là rất quý hiếm.

X

Bằng cách đưa các điểm tích cực của người đàn ông dễ xúc động và dễ khóc, đoạn văn sẽ giúp người đọc hiểu và nhìn nhận công bằng hơn về nam giới, không đánh đồng việc dễ thể hiện cảm xúc của đàn ông với khái niệm mạnh mẽ: “... *bạn đang ở bên một người đàn ông tốt, luôn muốn bảo vệ cho bạn... Chàng không cảm thấy sự nam tính của mình bị đe dọa nếu chàng rơi nước mắt. Đó là người hiểu rõ mình là ai, biết cách giao tiếp, cởi mở, thân thiện và đặc biệt chàng sẽ khiến cuộc sống của hai bạn dễ thở hơn vì một người đàn ông biết cách thể hiện cảm xúc bằng lời và bằng những cử chỉ yêu thương là rất quý hiếm*”. Với cách viết như vậy, người viết đã thể hiện được sự nhạy cảm giới ở một chủ đề thường có nhiều định kiến.

7

Trích bài **Con trai là phải mạnh mẽ nhưng cũng có quyền được khóc** đăng ngày 06/08/2012 trên báo điện tử **An ninh Thủ Đức**:

Năm lớp 6, tôi đi thi học sinh giỏi. Tôi cũng tự tin với khả năng của mình và luôn tin rằng mình sẽ vượt qua cấp Quận để đi thi Thành phố. Thế nhưng, tôi đã không may bị trượt. Nhận kết quả, tôi buồn bã đến nỗi không nói được lời nào, ngồi câm lặng trên ghế đợi mẹ đến đón. Vừa nhìn thấy mẹ, tôi òa khóc. Xung quanh, nhiều phụ huynh xì xào hỏi không hiểu vì sao, vài bác còn đến xoa đầu tôi: “Con trai ai lại khóc thế”. Càng nói, tôi càng khóc. Mẹ dựng xe một góc, kéo tôi đến ghế đá sân trường, mẹ ôm đầu tôi nói: “Con trai, con là con trai nhưng con có quyền được khóc. Ai cũng có quyền khóc nếu khóc làm vui đi nỗi buồn. Biết khóc là sẽ biết vượt qua. Con khóc hết đi rồi sẽ thoải mái”.

X

X

Mặc dù phần tít bài còn thể hiện định kiến giới “*Con trai là phải mạnh mẽ...*” nhưng câu chuyện trong toàn bộ bài viết lại toát lên tinh thần tiến bộ, nhân văn, đặc biệt là qua câu nói thể hiện sự thấu hiểu của người mẹ với con “*Con trai, con là con trai nhưng con có quyền được khóc. Ai cũng có quyền khóc nếu khóc làm vui đi nỗi buồn. Biết khóc là sẽ biết vượt qua. Con khóc hết đi rồi sẽ thoải mái*”. Tác giả bài viết đã mang đến một thông điệp tích cực, góp phần thay đổi cách nhìn nhận của cộng đồng đối với mẫu hình nam giới và đánh giá họ công bằng hơn.

Câu/ đoạn văn	Định kiến	Nhạy cảm giới	Phân tích
<p>Trích bài Christian Bale “Tôi cũng từng bị cho leo cây” đăng trên TTVH & Đài Ông – Phụ san báo Thể thao và văn hóa số 81 ra tháng 7/2012:</p> <p>Bài viết xoay quanh những biến cố và đóng góp của Christian Bale trong sự nghiệp điện ảnh (diễn viên chính trong phim siêu bom tấn The Dark Knight Rises - Sự trỗi dậy của kỵ sĩ bóng đêm):</p> <p>Trái ngược với hai vai diễn hình thể đáng kích động và đáng bạo động trong “<i>American Psycho</i>”, lần này với “<i>The Machinist</i>”, Bale khiến người ta phải động lòng thương cảm. “Tôi xin gửi tặng những điều tuyệt vời nhất đến vợ và cô con gái bé bỏng của tôi. Họ đã dạy cho tôi rất nhiều điều, nhiều hơn cả những gì tôi có thể mang đến cho họ”. <u>Chàng diễn viên lấy đi nước mắt của khán giả lại bất khóc trên sân khấu Kodak với giải thưởng Oscar đầu tiên trong nghiệp diễn xuất...</u></p> <p>...</p> <p>Bale không thích phỏng vấn, ít khi gặp gỡ cánh phóng viên và tất nhiên hầu như chẳng chơi với ai làm truyền thông. Nhưng nói thế không có nghĩa Bale là người khó gần. Anh là bạn rất thân của “cố nhân” Health Leger và ngày hôm nay, khi người ta thấy giọt nước mắt trên sân khấu MTV vừa rồi của Bale, đó là minh chứng cho tình anh em – đồng nghiệp khó chia cắt giữa họ...</p>		X	<p>Đoạn trích dẫn thể hiện niềm vui của nam diễn viên Hollywood khi anh nhận giải thưởng cao quý trong sự nghiệp diễn xuất của mình. Trước thành công ý nghĩa này anh đã không quên chia sẻ niềm vui, hạnh phúc với người vợ và con gái mình: “<i>Chàng diễn viên lấy đi nước mắt của khán giả lại bất khóc trên sân khấu Kodak với giải thưởng Oscar đầu tiên trong sự nghiệp diễn xuất...</i>”. Diễn viên Bale - nam diễn viên Kỵ sĩ bóng đêm - biểu tượng của sức mạnh, lòng quả cảm lại có những giọt nước mắt nóng hổi trên sân khấu, đã mang đến cho chúng ta một thông điệp vô cùng tích cực và đẹp đẽ: hãy tự do thể hiện cảm xúc của chính mình, vượt qua những rào cản, định kiến về xã hội.</p>

“

Công việc của bạn được thực hiện liên tục trong tình trạng gấp gáp và hối hả. Bạn phải biết rằng một tờ báo phải được đưa tới sạp báo vào buổi sáng sớm, rằng bạn phải biên tập tin tức, phóng sự, bình luận, ảnh và phải đưa tất cả các nội dung vào từng cột báo. Bạn làm tất cả những việc này một cách vội vã và căng thẳng. Đây thường là một hoạt động thường xuyên và có tính cơ học. Thường thì bạn quên mất ý nghĩa công việc của bạn. Đây chính là lý do tại sao bạn cần có thời gian suy nghĩ. Hãy đặt ra một khoảng cách nào đó giữa bạn và thế giới. Hãy thư giãn và suy nghĩ về những điều quan trọng nhất.

(Trang 381, **Quyền được nói: Vai trò của truyền thông đại chúng trong phát triển kinh tế**, Viện Ngân Hàng thế giới, NXB Văn Hóa Thông tin).

”

Chịu trách nhiệm xuất bản: **Ths. Nguyễn Văn Anh**
Giám đốc CSAGA

Biên tập nội dung: **Bùi Thị Thanh Hòa**
Trưởng phòng tư vấn

CƠ QUAN THỰC HIỆN:

Oxfam

22 Lê Đại Hành, Hà Nội, Việt Nam
Tel: (04) 3945.4362 / (04) 3945.4406
Fax: (04) 3945.4365 / (04) 3945.4405
Email: ogb-vietnam@oxfam.org.uk

Trung tâm Nghiên cứu và Ứng dụng Khoa học về Giới – Gia đình – Phụ nữ và Vị thành niên (CSAGA)

Nhà A9, Cóm Vòng, Dịch Vọng Hậu, Cầu Giấy, Hà Nội
Tel: (04).379.100.14 / (04) 3754.0421
Email: csaga@csaga.org.vn
Website: www.csaga.org.vn, www.thuviengbv.dovipnet.org.vn

BẢN TIN THUỘC DỰ ÁN GIỚI VÀ TRUYỀN THÔNG DO CSAGA VÀ Oxfam THỰC HIỆN